

Opis dejanja

26.9.1997 naj bi se oškodovani Z.J. zvečer dobil z obtoženim P.E.I. in skupaj naj bi odšla na kraj, kjer je obtoženi kupil heroin, nato pa do oškodovančevega stanovanja, kjer naj bi skupaj s še nekaj drugimi osebami zaužila kupljeno drogo. Naslednjega dne naj bi dopoldne obtoženi začel klicati oškodovanca po telefonu in mu dal dvourni rok, v katerem naj bi mu oškodovani 'vrnil ukradeno drogo' oziroma denar v tej vrednosti. Obtoženi je namreč trdil, da mu je oškodovanec drogo v vrednosti 7.000 sit prejšnjo noč vzel iz nahrbtnika. Oškodovanec domnevno dolgovanega denarja ni želel vrniti, zato je obtoženi 27.9. potrkal na njegova vrata in skupaj z 'izterjevalcem dolgov' nameraval od oškodovanca izterjati denar. Ker je bila večina vrednih stvari v stanovanju v lasti oškodovančeve partnerice jih obtoženi ni »zaplenil«, vendar se je dogovoril z oškodovancem, da mu bo naslednji dan prinesel denar skupaj s stroški izterjevanja. Ob tem mu je zagrozil s fizičnim obračunom, če tega ne bi storil. Grožnje so se stopnjevale par dni in 30.9.1997 so oškodovanca ponovno obiskali v njegovem stanovanju, tokrat obtoženec z nekaj mladoletnimi pomočniki. Eden od njih je oškodovanca že pri vhodnih vratih mahnil po obrazu, nato so si s silo utrli pot v stanovanje, kjer so mu grozili s fizično silo, z nasiljem proti njegovi partnerki in njegovemu premoženju. Oškodovani je uspel poklicati policijo, ki je prekinila dogajanje in vse vpletene odpeljala na policijsko postajo.

Pravna kvalifikacija (morebitne spremembe obtožnega akta)

Obtoženega se je v obtožnici bremenilo dveh dejanj, in sicer izsiljevanjem po 1. in 3. odstavku 218. člena KZ (**218/I in III**) in poskusom kaznivega dejanja izsiljevanja po 3. in 1. odstavku 218. člena KZ (**218/III in I**) v zvezi z 22. členom KZ.

Zoper obdolženca se je v zvezi s **prvim** kaznivim dejanjem zavrnila obtožba. Obtoženega se je bremenilo, da je z namenom, da bi si pridobil protipravno premoženjsko korist, z resno grožnjo prisilil oškodovanca, da je ta v škodo svojega premoženja nekaj storil. **Spremembe pravne kvalifikacije med ovadbo in obtožbo ni bilo, do obsodbe pa zaradi tožilčevega umika ni prišlo. Okrožni državni tožilec je na glavni obravnavi dne 4.5.2004 modificiral obtožbo in jo glede prvega dejanja umaknil zaradi pomanjkanja dokazov.**

V zvezi z **drugim** kaznivim dejanjem izrečena obsodilna sodba. Pravna kvalifikacija po obsodbi je bila podana kot poskus kaznivega dejanja izsiljevanja po 3. in 1. odstavku 218. člena KZ v zvezi z 2. odstavkom 16. in 22. člena KZ. Obtoženi naj

bi v skladu z 3. in 1. odstavku 218. člena z namenom, da bi si pridobil protipravno premoženjsko korist, z resno grožnjo in silo poskusil (po 22.člen KZ) prisiliti oškodovanca Z.J., da bi ta v škodo svojega premoženja nekaj storil. **Razlike med ovadbo, obtožbo in obsodbo so se pojavljale v opisu dejanskega stanja, v spremembi obtožbe pa je okrožni državni tožilec dodal 2. odstavek 16. člena KZ (bistveno zmanjšana prištevnost).**

Uvodne formalnosti

Glavna obravnava v zadevi, ki sva jo spremljali je zaradi obsežnosti potekala v več delih, to pa je pomenilo, da so se uvodne formalnosti vrstile večkrat, le da se je ugotavljanje istovetnosti ter osebnih podatkov obtoženega opravilo le na prvi obravnavi. Kasneje pa so se z vsakim začetkom nove glavne obravnave opravile formalnosti, ki so bile potrebne za opravljanje vsake posamezne obravnave.

Najprej je predsednica sodnega senata navzočim predstavila predmet glavne obravnave in ugotovila prisotnost obtoženega, oškodovanca ter odvetnice. Na podlagi ugotovljene prisotnosti predsednica sodnega senata izdala sklep, da se glavna obravnava opravi. **(V primeru, da obtoženi ni bil prisoten, je izdala sklep, da se glavna obravnava ne opravi. v treh primerih pa so obtožnemu sodil v njegovi nenavzočnosti. v teh primerih ga je zastopala njegova zagovornica. obdolženi je zagovornici dejal, da se glavna obravnava lahko opravi tudi v njegovi odsotnosti.)**

Predsednica sodnega senata je poklicala obtoženca in zahtevala na podlagi 318. člena ZKP od njega osebne podatke, da se prepriča o njegovi istovetnosti.

Predsednica sodnega senata je nato poučila oškodovanca, da lahko, v skladu s 319/II ZKP, poda predlog za uveljavitev premoženjskopravnega zahtevka v kazenskem postopku, da ima na glavni obravnavi pravico predlagati dokaze, postavljati vprašanja obtožencu in pričam, dajati pripombe in pojasnila glede njihovih izpovedb ter dajati druge izjave in postavljati druge predloge.

Na podlagi 320. člena ZKP je predsednica senata opozorila obtoženca, naj pazljivo spremlja potek glavne obravnave ter ga poučila, da sme navajati dejstva in predlagati dokaze v svojo obrambo, postavljati vprašanja priči ter podajati pripombe in pojasnila glede njihovih izpovedb.

Okrožni državni tožilec je nato prebral obtožni predlog, predsednica sodnega senata pa je na podlagi 321/IV ZKP vprašala obtoženca, če je obtožbo razumel, na

kar obtoženec odgovori pritrdilno. Nato v skladu s 321/V poučila obtoženca s pravicami, ki mu gredo po 5/III ZKP, kar obtoženec potrdil s podpisom.

Obtoženčev zagovor in njegovo siceršnje vedenje

Obtoženec se je na podlagi 3. odstavka 70 člena ZKP zagovarjal z zagovornikom, ki mu ga je po uradni dolžnosti dodelila država, saj ga je obtožnica bremenila kaznivega dejanja, za katerega je zagrožena kazen 8 let zapora. Na podlagi 323. člena ZKP sodnica vpraša obtoženca, ali se želi zagovarjati, na kar obtoženec odgovori pritrdilno. V skladu s 324. členom ZKP nato sodnica prične zaslišanje obtoženca s pozivom, naj poda svoj zagovor.

V svojem zagovoru obtoženec pove, da pozna oškodovanca, saj je enkrat bil pri njemu doma, kjer se je zadel s heroinom in zaspal. Zjutraj je ugotovil, da mu je iz denarnice, ki je bila v nahrbtniku, izginilo 15.000 sit, oškodovanec po naj bi mu priznal, da mu je ukradel ta denar, saj naj bi ga potreboval za drogo, katere odvisnik je bil. Obtoženi pove, da ne držijo trditve, da je skušal denar dobiti nazaj z izsiljevanjem in da sploh ne pozna ljudi, ki naj bi mu po pričanju oškodovanca pomagali izsiliti vrnitev denarja. Zanika vsakršno nagrado, ki naj bi jo obljubil pomagačem za njihovo sodelovanje.

Vloga zastopnika obtožbe

Zastopnik obtožbe je bila v tem primeru okrožni državni tožilec. Ta je na začetku v skladu s 321/I ZKP prebral obtožni predlog zoper obtoženca. V obtožnem predlogu se obdolženca bremeni 2 kaznivih dejanj poskusa izsiljevanja po 3. in 1. odstavku 218. člena v zvezi s 22 odstavkom KZ in izsiljevanja 3. in 1. odstavku 218. člena KZ. Predlaga zaslišanje prič, pridobitev izpiska iz kazenske evidence in poročilo sodnika za prekrške ter predlaga, da se obdolženega spozna za krivega kaznivih dejanj po obtožbi in se ga za obe dejanji kaznuje skladno z določili KZ. V obrazložitvi poda potek dogodkov kot naj bi se vrstili po mnenju okrožnega državnega tožilca.

Na podlagi 324/II ZKP je obdolženemu po končanem zagovoru postavil nekaj vprašanj, ki so se navezovala na določene okoliščine v poteku dogodka. V dokaznem postopku pa je sodeloval pri zaslišanju prič.

Ob zaključku glavne obravnave je tožilec izkoristil možnost, ki jo omogoča 344/I ZKP in spremenil obtožni predlog. Poleg nekaj manjših tehničnih popravkov besedila obtožnice je zaradi pomanjkanja dokazov umaknil obtožbo v skladu z 1. odstavkom 357. člena ZKP. V besedi strank v skladu s 347. členom ZKP je tožilec vztrajal pri tako spremenjenem obtožnem predlogu. Pove še, da so dokazni postopek in izpovedbe oškodovanca potrdili storitev kaznivega dejanja, predlagal je izrek varnostnega ukrepa in pogojne obsodbe ter da sodišče odvzame dokazni predmet (nož), ki je bil uporabljen pri kaznivem dejanju.

Vloga zagovornika

Zagovornica je bila obdolženemu dodeljena po uradni dolžnosti, saj so bili izpolnjeni pogoji za obvezno obrambo. V dokaznem postopku je zagovornica pričam postavljala vprašanja in na podlagi 248. člena ZKP predlagala postavitev izvedenca psihiatra, ki naj oceni obdolženčevo sposobnost spremljanja in udeležbo na glavni obravnavi ter poda mnenje o obtoženčevi sposobnosti razumevanja in obvladovanja njegovih ravnanj **tudi v času kaznivega dejanja**. Na eni od obravnjav predlaga preložitve na podlagi 310. člena ZKP, saj naj obdolženi trenutno ne bi bil sposoben slediti poteku obravnave in podati svojega zagovora. Obema predlogoma je senat ugodil. V končni besedi še enkrat poudari vidike obrambe in pove, da navedi razlogi (izpovedbe prič, obdolženca, njegovo osebno stanje) opravičujejo izrek oprostilne sodbe.

Vloga predsednika senata (procesno vodnjeje)

Na podlagi prve točke 1 odstavka 25 člena je v zadevi sodil sodni senat sestavljen iz dveh sodnikov porotnikov in profesionalne sodnice, ki je nastopala v vlogi predsednice senata. Na začetku glavne obravnave začne zasedanje, s tem da naznani predmet glavne obravnave, sestavo senata ter ugotovi ali so pristopili vsi vabljeni ter ali so njihova vabila izkazana. Na podlagi 299. člena ZKP je predsednica senata strankama, oškodovancu in pooblaščenecem ter vsem ostalim akterjem v kazenskem postopku dajala besedo. V dokaznem postopku je pričam in oškodovancu postavljala vprašanja. Sproti pa je narekovala tudi zapisnik. Po 301. členu ZKP je bila njena dolžnost skrbeti za red v sodni dvorani, kar se je v praksi izkazalo za potrebno. Obtoženi je povzročal nemir, zato ga je predsednica senata morala večkrat opomniti, naj se dostojno obnaša, sicer ga bo morala poslati iz

razprave dvorane. Po izvedenem dokaznem postopku in vseh ostalih relevantnih elementih glavne obravnave, se je predsednica senata skupaj s sodnikoma porotnikoma umaknila na posvetovanje. V primeru da bi bilo mnenje porotnikov nasprotno, bi o zadevi odločal njen glas.

Sodelovanje porotnikov

Med potekom glavne obravnave sodnika porotnika nista bila aktivna. Njuno sodelovanje je bilo na videz omejeno na gretje stolov poleg predsednice senata. Kljub temu pa sta najverjetneje pozorno spremljala potek zadeve, da sta se lahko potem pravilno in pravično odločila.

Vloga oškodovanca (morebitni premoženjskopravni zahtevak)

Oškodovanec je na glavni obravnavi nastopil kot priča in podal svojo izpovedbo, kot mu to omogoča 331/I ZKP. Sodišče je najprej preverilo njegove osebne podatke in ga opozorilo na pravice in posledice krivega pričanja po 2. odstavku 240. člena ZKP. Nato je oškodovanec podal svojo izpovedbo, v kateri pove, da je obdolženi s svojimi pomagači nekega jutra prišel h njemu na dom, ropotal po njegovih vratih, ko pa mu je odprl, ga je nekdo takoj udaril. Eden izmed njih je potegnil nož. Grozili so mu da bodo posilili njegovo dekle. Povedal je, da obdolženi zmotno mislil, da mu dolguje denar in ga je zato izsiljeval. Oškodovanec je nato poklical policijo pod pretvezo, da kliče nekoga drugega. Pove, da z obdolženim ni imel nobenega razmerja. Po njegovi prosti izpovedbi pa so mu na podlagi prvega odstavka 241. člena, postavljali vprašanja tudi okrožni državni tožilec, zagovornica in predsednica senata.

Po 4. odstavku 241. člena ZKP je sodišče oškodovanca vprašalo ali želi uveljavljati premoženjskopravni zahtevak, na kar je odgovoril negativno.

Dokazni postopek

Izvajanje dokazov in razdelitev dokaznega bremena

Kot določa prvi odstavek 329. člena ZKP se je po zaslišanju obtoženca postopek nadaljeval z izvajanjem dokazov. V tej fazi so bile zaslišane različne priče. Kot prvi je bil zaslišan oškodovanec, ki je nastopal kot priča tožilstva, prav tako pa je bila zaslišana tudi njegova takratna partnerica, ki je bila prisotna ob dogodku. Zagovornica je predlagala zaslišanje priče ter pridobitev spisa iz katerega bi bilo

razvidno da gre za istega oškodovanca v podobni zadevi. V nadaljevanju so bili kot priče zaslišani tudi obdolženčevi pomagači.

Kot prvi v dokazovanju je bil zaslišan oškodovanec kot priča, ki je navedel naslednje podatke o kaznivem dejanju: pove, da so zjutraj k njemu prišli obdolženec z drugimi ljudmi, da so ropotali o vratih, da ga je eden takoj, ko je odprl udaril, da so mu grozili z nožem in da bodo posilili njegovo dekle, k so jo tudi prisilili, da je skuhala kavo. Navedel je, da je bil obdolženi prepričan, da mu je nekdo ukradel heroin in mu zato on dolguje določeno vsoto denarja. Potem je pod pretvezo, da kliče nekoga, ki mu bo posodil denar pred njimi klical policijo, ki je prišla in prekinila dogajanje. Povedal je, da je on obdolženemu dal denar (10.000,00 SIT) za nabavo heroina. V zvezi s prvim kaznivim dejanjem, ko naj bi obdolženi do njega izsilil 2.400, 00 SIT je povedal, da se je to večkrat dogajalo in se ne spomni točno, kje je bilo in kdo je bil zraven. Na vprašanje zagovornice pove celo da se samega obdolženega ni bal, bal se je ostalih, ki so bili prisotni.

Naslednja je bila zaslišana priča M.B. oškodovančeva partnerica v času storitve kaznivega dejanja, ki je izpovedala, da njej osebno ni nihče grozil, da se je sicer počutila neprijetno, da pa groženj ni jemala resno. Povedala je, da ni videla, da bi oškodovanca kdo udaril (čeprav je rekla, da je bil rdeč po obrazu) in da po tem dogodku obdolženi ni več grozil.

Nadaljnje je bil zaslišan kot priča eden izmed treh sotorilcev, A.H.: V svoji izpovedbi je potrdil, da so bili pri oškodovancu, da mu je eden izmed njih primazal klofuto, ker ni imel denarja, potem pa so šli v oškodovančevo sobo, kjer naj bi ta poklical nekoga, ki bi mu posodil denar. Potem pa je prišla policija. Priča pove, da potem ko so bili v stanovanju ni oškodovancu nihče več grozil, da pa se je verjetno ustrašil noža, ki ga je imel eden od njegovih prijateljev in tega, da so mu obljubljali, da ga bodo udarili.

Kot zadnji je bil zaslišan drugi pomagač K.P., ki je bolj ali manj povedal enako kot prejšnja priča. Potrdil je, da so oškodovancu rekli, da ga bodo udarili, da ne ve točno, kdo je oškodovancu dal klofuto, da pa to ni bil obdolženi. Rekel je tudi, da so navedbe glede groženj punči neresnične.

Nobena priča ni potrdila, da bi bil oškodovanec res dolžan denar oz. denar namesto ukradenega heroina. Po navedbah prič naj bi oškodovanec

heroin polil in ga tako uničil. Tega pa ne omenjata ne obdolženi ne oškodovanec.

Dokaz za obdolženčevo bistveno zmanjšano prištevnost je bilo izvedenčevo mnenje, ki so ga prejeli udeleženi v postopku. Mnenja na glavni obravnavi niso prebrali, odločili pa so se tudi, da ni potrebno vabiti izvedenca psihiatrične stroke, ki je podal mnenje.

Pomen dokazov, pridobljenih pred glavno obravnavo

Pred glavno obravnavo so bile vse priče že zaslišane v preiskavi, vendar se zagovornica ni strinjala z branjem njihovih izjav v celoti, zato so bili zaslišani še enkrat na glavni obravnavi. **Pri njihovem neposrednem zaslišanju jim so jim okrožni državni tožilec, predsednica senata in zagovornica sicer predočili posamezne izjave iz zaslišanja v preiskavi in iz postopka proti sistorilcem, zoper katere je potekal postopek za mladoletne.** Na glavni obravnavi tudi ni bilo izvedenih materialnih dokazov čeprav, sodba omenja odvzem noža, ki so ga zasegli policisti ko so prišli na kraj dejanja.

Glede dokaznega bremena velja v kazenskem postopku domneva nedolžnosti, kar pomeni, da mora krivdo dokazovati tožilec. ????

Dopustnost in ekskluzija dokazov

Do ekskluzije dokazov v skladu s 18/II ZKP ni prišlo, saj so bili vsi dokazi **očitno** pridobljeni po zakoniti poti.

Elementi akuzatornosti

V danem primeru se je akuzatornost postopka kazala skozi *javnost obravnave* po 294. členu ZKP, *kontradiktornost* (obtoženi je imel možnost odgovarjati na obtožbe nasprotne stranke po branju obtožnice, kasneje je med zaslišanjem smel podati svoje videnje zadeve, med postopkom dokazovanja pa postavljati vprašanja pričam tožilstva, hkrati pa predlagati tudi dokaze v svojo korist) po 5/II ZKP, *domnevo nedolžnosti* (obtoženi velja za nedolžnega vse dokler ni njegova krivda ugotovljena s sodbo) po 3. členu ZKP, *dokazno breme* (tožilstvo mora obtoženemu dokazati krivdo, obtožencu pa ni potrebno odgovarjati na vprašanja ali dokazovati svoje nedolžnosti)

po 5/III ZKP ter *načelo enakosti orožij* (obtoženec ima enak položaj kot tožilec) po 16. členu ZKP.

Elementi inkvizitornosti

Inkvizitorni elementi so se izražali skozi *aktivnost sodišča* (sodišče izvaja dokaze, postavlja vprašanja) po 324/IV in 329. členu ZKP, *zaslišanje obtoženca z dokazno vrednost* (tožilka je skozi njegove navedbe o hitrosti in ostalih opazkah ugotovila, da je obtoženi kršil prometne predpise), *domnevo krivde* (sodišče prične postopek šele, ko je prepričano v določeno stopnjo obtoženčeve krivde) ter *inkvizitorno maksima* (sodišče je po uradni dolžnosti dolžno izvajati dokaze) po 18/I ZKP.

Načelo neposrednosti

Načelo neposrednosti je bilo na sojenju upoštevano, saj so se vsi dokazi izvedli neposredno pred sodnico, kakor tudi zaslišanje obtoženca in prič.

Posebna opažanja na glavni obravnavi

Presenetila me je neaktivnost tožilca kot stranke v postopku, čeprav je se je zelo izkazal, ko je po obtoženčevem vihrovem odhodu iz razpravne dvorane lastno ročno popravil ploščico z napisom »razpravna dvorana«, ki je odletela z vrat, ko je obdolženec z njimi močno zaloputnil. Sodnica je ganjena narekovala potek tega popravila v spis.